

PANDEMİ DÖNEMİNDE ÖĞRENCİ OLMAK

BARIŞ TUTAL | BEREN GÖKÇE | MEHMET KUŞ
NİHAN PINAR ÇAMUR | TUNA GÖKBEL | YUSUF GÜL

KALKINMA
ATÖLYESİ

PANDEMİ DÖNEMİNDE ÖĞRENCİ OLMAK

BARIŞ TUTAL | BEREN GÖKÇE | MEHMET KUŞ
NİHAN PINAR ÇAMUR | TUNA GÖKBEL | YUSUF GÜL

KALKINMA
ATÖLYESİ

PANDEMİ DÖNEMİNDE ÖĞRETMEN OLMAK

Bölüm Yazarları

Bariş Tatal
Beren Gökçe
Mehmet Kuş
Nihan Pınar Çamur
Tuna Gökbel
Yusuf Gül

Katkıda Bulunanlar

Gözde Polatkal
Gülşah Özkan İnal
İpek Gökbel
Melisa Karakaya
Sinem Sefa Akay

Yayına Hazırlayan

Doç. Dr. Nilay Keskin Samancı

Tasarım

Kurtuluş Karaşın Grafik Tasarım

Yayın Tarihi

Mart 2021

Basım

Altan Matbaacılık, Ankara, 1.000 adet

Bu yayın, Etkiniz AB Programı kapsamında Avrupa Birliği finansal desteği ile üretilmiştir. Bu yayının içeriğinden yalnızca Kalkınma Atölyesi sorumludur ve hiçbir şekilde Avrupa Birliği'nin görüşlerini yansıtmamaktadır.

KALKINMA
ATÖLYESİ

www.ka.org.tr

info@ka.org.tr

[kalkinmaatolyesi](https://www.facebook.com/kalkinmaatolyesi)

[kalkinmaatolyesi](https://www.linkedin.com/company/kalkinmaatolyesi)

© Bu yayın bir kamu malıdır. Tamamen gönüllü emekle ve kâr amacı gütmeyen hazırlanmıştır. Bir kısmından veya tamamından alıntı yapılabilmesi ve çoğaltılabilmesi için Kalkınma Atölyesi'nden izin alınmasına gerek yoktur.

Önsöz

Güncel kuşak çalışmalarına göre 2000 yılından sonra doğanlar z kuşağı olarak tanımlanıyor. Bir kısmı çoktan iş hayatına atılmış bulunan bu kuşağın daha "genç" üyeleri ise şu an okulda... Yani, öyle olmasını umuyorduk ta ki Covid-19 adı verilen ve dünya savaşı gibi yeryüzünde etkilemediği tek insan bırakmayan şu 80-90 nanometre çapındaki virus olmasa...

UNESCO Ocak 2021 verilerine göre birinci yılını dolduran bu küresel salgında 800 milyondan fazla öğrencinin -ki bu da dünyadaki tüm öğrencilerin yarısından fazlasıdır- eğitimi kesintiye uğradı.¹ Türkiye ise tam okul kapanışına giden 31 ülkeden biri olarak 16 Mart 2020 tarihinde ara verdiği yüz yüze eğitimi uzaktan sürdürme kararı aldı. Buna göre örgün eğitime devam eden **18 milyon 241 bin 881** öğrenci², imkân ve tercihlerine göre internet ya da televizyon kanalları aracılığıyla öğrenimlerine devam edebilecek, EBA uygulamasını cep telefonlarına indirerek kullanabileceklerdi.

Bunlar pandeminin sayılar ve teknik boyutu ile ilgili kısımlar. Peki yaşananlar ve duygular? Biz, mart ayından bu yana, tek sıfatı öğrenci olmayan bu genç kuşağın neler yaşadığını da merak ettik. Çünkü kesintiye uğrayan sadece eğitim değildi, yaşam tarzımız da bir anda değişti. Pandeminin başında bir nevi okul tatili gibi algılanan uzaktan eğitimin avantajları ve dezavantajları, zaman içinde daha görünür hale geldi. Bilgisayar başında çok vakit geçirdiği için kızan hatta bunun için psikologlara koşan veliler, artık çocuklarının gözlerini bilgisayardan ayırmamaları konusunda ellerinden geleni yapmaya çalışıyordu. Salgın ile ilgili gerçeklere geri dönelim: Sokağa çıkma saatleriniz kısıtlı, iletişim kanallarınız sınırlı ve yaşlarınızla fiziksel olarak bir araya gelmeniz yasak, sadece çekirdek ailenizle aylarca evdesiniz: Eviniz kaç odalı? Çekirdek aileniz kaç kişi? Evdeki televizyon, telefon, internet bağlantısı herkese yetiyor mu?

¹ <https://en.unesco.org/news/unesco-figures-show-two-thirds-academic-year-lost-average-worldwide-due-covid-19-school>

² https://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2020_09/04144812_meb_istatistikleri_orgun_egitim_2019_2020.pdf

Uzaktan eğitime erişebiliyor musunuz? Ailenin geçim kaynakları pandemiden etkilendi mi? Yoksa siz de çalışmaya başladınız mı?

Salgın döneminde ortaya çıkan ekonomik koşullar, okulların erken kapanması, uzaktan eğitime geçilmesi ve sosyal güvenlik mekanizmalarının kısıtlılığı gibi nedenlerle küresel olarak çocukların daha fazla oranda ve daha erken yaşlarda çalışmaya başladığını ortaya koyan raporlarla karşılaşmaktayız. Özellikle kırılgan gruplarda bu dönemde ekonomik kırılganlıkların arttığı, direncin kırıldığı ve ne yazık ki çocuk emeğinden elde edilen kazancın aile bütçesi içindeki yerinin arttığı görülmektedir. Bunun sonucu olarak da çalışma yaşının düşmesi, okul devamsızlığı ve terklerin artması ve kalıcı hale gelmesi toplumları bekleyen önemli bir risk faktörü.

Kalkınma Atölyesi'nin pandemi koşullarının kırılgan gruplara etkisini araştırdığı çalışmalarda bulgular; salgın öncesinde halihazırda okula devam edebilen çocukların dahi salgınla birlikte ortaya çıkan ihtiyaçlar ve Türkiye'de özellikle teknoloji bağımlı bir süreçle ilerleyen uzaktan eğitim nedeniyle uzaktan eğitime dahil olamadığı gerçeğini ortaya koymaktadır. Kırılgan gruplardaki çocukların, hem yaşam ortamlarında altyapı sorunlarıyla karşılaştıkları (elektrik, internet vb.) hem de televizyon, bilgisayar ve akıllı telefon gibi temel uzaktan eğitim araçlarına sahip olmadıkları görülmektedir.

Toplumsal koşullar ve yaşanan ortak tarih, bir kuşağın bireylerini birbirine yaklaştırır ancak hem güzel günler hem de krizler, bireysel olarak benzersiz bir biçimde yaşanır. Bu durum 2000 yılından sonra doğan Z kuşağı için de geçerlidir. Hepimiz aynı pandemi döneminden geçerken farklı koşullar altında farklı deneyimler yaşadığını unutmamalıyız, hele ki bu kuşağın üyesi gençlerin ve çocukların Türkiye nüfusu içerisindeki toplam oranının %29, Şanlıurfa'da %50, Şırnak'ta %48, Ağrı, Muş ve Siirt'te %46 olduğunu hatırlarsak. Bu durumda, pandeminin sonuçlarından ne kadar çok genç ve çocuğun etkilendiğini, ülkemizin zengin kültürel ve coğrafi çeşitliliğini, farklı sosyo-ekonomik şartlarını düşünürsek mektupların ne kadar kıymetli olduğunu anlarız.

Kuşak sosyolojisi çalışmalarına göre bireylerin "duygu, düşünce ve davranışlarına", içinde buldukları tarihsel, sosyal, ekonomik vb. değişimler etki eder ve bu da onların içinde yaşadıkları dünyayı nasıl yorumladıklarını biçimlendirir. COVID-19 salgınından önce ve salgın sırasında iki faz halinde gerçekleştirilen ve içinde Türkiye'nin de olduğu 43 ülkeden toplam 18.400 Y ve Z kuşağı mensubunun yer aldığı bir araştırmaya göre pandeminin yaşamlarımızda yarattığı radikal değişimden en çok genç jenerasyonun etkilendiği ancak yine de yaşa-

nan bu belirsiz dönem karşısında cesur ve dirençli bir şekilde dünyayı daha iyi hale getirme isteğinin öne çıktığı ortaya konmuştur.³

Eğitim Atölyesi de uzmanlık alanı gereği pek çok öğrencinin hayatına yakından dokunan işlerde yer almaktadır. Covid-19 salgını gelip çattığında da yine öyle bir durumdaydık. Öncelikle farklı okullarda, farklı illerde, hatta köylerde, farklı koşullara sahip öğrencileri temsil edecek dinamikleri belirledik. Yürüttüğümüz çalışmalarda tanıştığımız, bir şekilde temasımızın devam ettiği ancak pandemi nedeniyle uzun süre görüşemediğimiz öğrencilerden birkaçı ile telefon konuşmaları aracılığıyla buluştuk. Pandemi döneminde yaşadıklarını, duygu ve düşüncelerini dinledik. Yaşları, cinsiyetleri, yaşadıkları şehirler değişse de öğrencilerin farkına vardığı ortak bir şey vardı: Okul aslında sadece derslerden ibaret değilmiş.

Tüm bu deneyimi kalıcı hale getirmek ve aynı süreci deneyimleyen diğerleriyle paylaşmak adına, bu kitapta farklı yaş, cinsiyet ve sosyo-ekonomik gruptan 6 öğrencinin kendi kalemlerinden anlatıları bir araya getirdik. Yazım ve noktalama dışında metinlere içerik açısından müdahale etmedik. Bu derlemeyi, öğrencilerin ilk elden deneyimlerini kesintisizlik ve yaşam boyu sürdürülebilirlik ilkelerine uygun şekilde, gelecekteki eğitim planlamalarına ışık tutmasını umarak sizlere sunuyoruz.

Doç. Dr. Nilay KESKİN SAMANCI

*Necmettin Erbakan Üniversitesi Öğretim Üyesi
Eğitim Atölyesi Gönüllü Direktörü*

³ <https://www2.deloitte.com/tr/tr/pages/human-capital/articles/millennialsurvey-2020.html>

Mehmet Kuş

Lise Öğrencisi

Zor Dönemler

Merhaba, ben Mehmet Kuş. Ankara'daki bir Mesleki ve Teknik Anadolu Lisesinde Makine Teknolojileri Bölümü 11. Sınıf öğrencisiyim. 2002 yılında Samsun Vezirköprü'de doğdum. Okul dışı zamanlarımda, sosyal medyada ilgimi çeken videolar izlemeyi severim. Bu videoların çoğu bölümüm ile alakalı videolar olur. Arkadaşlarımla beraber geçirdiğim zamanlar beni iyi hissettirir. Hafta sonlarında ya da okul tatil olduğunda ise babama yardım etmek için onunla birlikte inşaat ve daire boyama işleri yapıyorum. Covid döneminde yasakların kalkması ile birlikte babamın yanında çalışmaya başladım.

İnşaatta genellikle erken iş başı yapıldığı için sabah erken kalkma sorumluluğu en önde gelen şey benim için. Çünkü işe gitmeden önceki yıllarda asla erken uyanmam derdim :) 18 yaşındayım ve birçok kişinin tecrübe edemediği bir mesleği yapıyorum. Alçı, boya ve sıva yapabiliyorum; kendimi dış cephe dekoratif mineral konusunda geliştiriyorum. Makine bölümünü bitirdikten sonra boş zamanlarımı değerlendirmek ya da ek gelir elde etmek istersem bu yeteneğimi kullanabileceğimi düşünüyorum.

Koronavirüsü ilk defa televizyonda akşam haberlerini izlerken duydum. Duyduğumda grip gibi küçük bir hastalık olduğunu sandım ama ilerleyen zamanlarda

ölüm oranları artınca ve virüsün bir ilacı olmadığını duyunca korkmaya başladım. Çünkü bu virüs bilinen diğer virüslere oranla çok hızlı yayılıyordu. Sağlık Bakanlığı'nın açıklamalarını takip ettim ve temizlik ile ilgili 14 kural yayınlandığını öğrendim. Kendimce kuralları uygulamaya çalıştım. Tabii ilk zamanlarda bu kuralları uygulamak zor geliyordu; hatta unutabiliyordum. Bu sırada babamın uğraştığı inşaat işleri de durdu. Duran bir çok sektördeki çalışanlar gibi bizim de ailece bir miktar maddi sıkıntılarımız oldu. Bu süreçte evimize dışardan gelen kim olursa olsun ilk önce ellerini yıkadı ve kıyafetlerini değiştirdi. Evimizin çevresinde dezenfektan araçları sabah akşam dolaşıyorlardı. Bu büyük bir önlem oluyordu bizim için çünkü ne kadar kendimizi temizlesek de mahallemiz ve çevresi kirliydi.

15 Mart'ta okulların kapanacağını duyduğumda hiç güzel bir his yoktu içimde. Çünkü eğitimimiz eksik kalacaktı, biliyordum. Meslek liseli bir öğrenci olduğum için derslerimin bir kısmını uzaktan belki devam ettirebilirdim ama alan derslerimiz uygulamalı olduğu için derslerimizi işlememiz imkansızdı. Bir çok program lisanslı olduğu için yalnızca okulda kullanabiliyoruz. Bu programları öğrenirken de bilgisayar başında uzun zamanlar geçirmemiz gerekiyor. Anlayacağınız, makine, doğrudan makine ve bilgisayarları kullanarak öğretmenle-

rimiz ve arkadaşlarımız ile birlikte çalıştığımız bir bölüm. Nasıl olacak derken okullar kapandı, karantina süreci başladı. Kısa bir aradan sonra EBA TV ile televizyondan derslere devam ettim. Tabii okuldaki gibi olmadı. Sınıfın içinde olmak bile büyük keyifmiş.

Yazdıklarımın üzerinden tahminen 9 ay geçti. Şubat 2021'deyiz. Koronavirüs çok yayılmasına rağmen hasta olmadım. Derslerim hâlâ uzaktan eğitimle devam ediyor. Uygulamalı derslerimi hâlâ tam anlamıyla işleyemiyorum. Bu arada 12. sınıfa geçtim. İstedğim bir meslek olan polis memurluğu için üniversite sınavına hazırlanıyorum. Bunun yanında kendimi bedenen hazırlamak için vücut geliştirme sporuyla uğraşıyorum. Biliyorum ki 2020 yılında olduğu gibi bu yıl da hem eğitim hem Covid yönünden zorlu bir yıl olacak.

Tuna Gökbel

Lise Öğrencisi

Pandemi Sürecinde Yaşadıklarım

Ben Tuna, 16 yaşındayım. Lise 3. sınıf öğrencisiyim. 9 senedir basketbol oynuyorum ve bunun 6 senesini lisanslı sporcu olarak geçirdim. Çocukluğumdan beri çeşitli spor dallarıyla uğraştım. Hobilerim gitar çalmak, müzik dinlemek gibi aktivitelerin yanı sıra sportif etkinliklerden oluşmakta. Hayatımın özeti ni geçecek olursam, Bursa'da dünyaya geldim ve 9 yaşında ailemin işinden dolayı Ankara'ya taşındım. O günden beri eğitim ve spor hayatıma Ankara'da devam etmekteyim.

Ocak-Şubat 2020

Koronayı ilk duyduğumda kış aylarındaydık ve okuluma otobüsle gidiyordum. İçimde bir stres ve gerginlik vardı. Bunun sebebi toplu taşımayla okula gitmem ve en önemlisi toplu taşımada insanlarla bitişik, çok yakın bir mesafede olmamdı. Virüs daha Türkiye'ye varmamış, hatta İtalya'da bu kadar gerilim yaratmamıştı.

Birkaç gün sonra lise tercihlerimde 1. sıraya yazdığım ve hep istediğim okula gitme şansını yakaladım. Yeni gideceğim okulun, eğitim kalitesi dışında böyle bir dönemde evime yürüme mesafesinde olması büyük bir avantajdı. Bundan

dolayı içim rahatladı. Yeni okulumda eğitime başladım. Zaman geçiyordu ancak zamanın geçmesiyle salgının büyüklüğü artıyor ve hızlanıyordu. Bu sürede salgın artık Türkiye'ye gelmiş ve gerilim ülkede artmıştı.

Mart-Haziran 2020

Türkiye'de vaka sayısı artarken okullar tatil edilmiş ve uzaktan eğitime geçilmişti. Uzaktan eğitim benim için ilginçti, bir sürü insanla aynı derstedik ancak bilgisayardan iletişim kuruyorduk. Aslına bakarsanız çok rahattı. Derse giriyor, ders bitince arkadaşlarımla başka bir platformda sohbet ediyor, oyunlar oynuyor ve eğleniyorduk. Rahatlık ve eğlencenin yanı sıra dezavantajları da vardı. Bunlardan en büyüğü, örneğin; o kadar çok insan vardı ki hocaya soru sormaya çekiniyor veya soru sormaya zaman kalmıyordu. Bir şekilde bu süreç devam ediyordu. Sabah EBA TV, öğlen online ders, sonrasında kafama göre eğleniyordum.

Dersin yanında Türkiye'de korona artıyor ve can almaya başlıyordu. Ailem yakınları için endişeleniyor ve sürekli onları arayıp durumlarının nasıl olduğunu soruyordu. Her zaman olduğu gibi sabah dersime girmiştim ve kahvaltımı etmek için mutfaka yönelmiştim. Kahvaltı ederken bir yakınımızın rahatsızlandığını öğrendik. Yaşı ilerlemiş ve başka sağlık sorunları da olduğundan bu dönemde yalnız bırakamayacağımızı düşünerek yanımıza aldık. Korona belirtileri yaşadığına dair şikayette bulunmuş ancak hastaneden sonuç olarak bir şey çıkmamıştı. Hatta il değiştirip bize gelmek için doktora sormuş ve doktoru bu durumda bir sorun görmemişti. Bu konuşmalardan iki gün sonra bize geldi. Endişeliydim ve bu derslerimi de etkiliyordu. Çünkü kafamın içinde hep korona olma ihtimali yatıyordu. Birkaç gün içinde durumu ağırlaştı ve korona teşhisi kondu. Bu haber bana geldiğinde korkmuştum ama hiç bir semptom göstermedim; kendimi dinç hissediyordum. Teşhis konduktan bir iki gün sonra yakınımız vefat etti. Korkuyla beraber artık içimde üzüntü de vardı. Bunlar elbet derslerimi etkiledi, kafam yerinde değildi. Dersleri çok düşünmek istemiyordum.

Günler geçiyordu ve ailecek hiçbir semptom göstermiyorduk. Yine de ne olur ne olmaz diyerek vitamin alıyor ve düzenli, sağlıklı besleniyorduk. İlk zamanlar kolay olmasa da artık kendimi toparlamaya ve derslerime odaklanmaya başlamıştım. Olayın üzerinden 2 hafta geçti; 14 günlük kritik süreç... Artık virüsün benim için ağır bir risk olmadığını ve zarar görmediğimi anladım. İçim rahatladı, benim için her şey normale dönüyordu. Sonunda derslerim de bitti. Zor bir dönem olsa da tamamlamış ve üstesinden gelmeye çalıştım. Artık biraz daha

rahatlamaya ve tatilin tadını çıkarmaya başladım. Elbette tedbirimi almaya devam edeceğim.

Temmuz 2020

Şu anda tatile devam etmekte bir yandanda hobi ve kişisel gelişimimle uğraşmaktayım. Bunlar benim pandemi sürecinde şu güne kadar yaşadıklarımın bir özeti. Benim bu süreçte öğrendiğim şeyler; hayatta hiç beklemediğimiz bir zamanda karşınıza engeller çıkabilir. Buna kendini ne kadar hazır tutarsan zor günleri o kadar kolay atlatırsın. En önemlisi ise insanları etkileyen bir durum söz konusuysen herkesin zayıf olduğu bir anda kendini geliştirmen ve süreç bittiğinde herkes zararlı çıkarken senin eskisinden de güçlü çıkman.

Şubat 2021

Son yazımın üzerinden aylar geçmiş ve biraz daha uyum sağlamış durumdayım. Ne kadar uyum sağlasam da uzun süredir depresifleşme ve daralma hislerini yoğun olarak yaşıyorum. Hayatım bir döngüye girdi. Sabah kalktığımda hayatımda neler olacak diye bir beklentim yok, zaten dünden bir farkı olmuyor. Bu duygulardan kurtulduğum tek zaman dilimi arkadaşlarımla birlikte olduğum, kafa dağıttığım zamanlar. Sevdiğim bir insan veya insanlar olmadığında bu süreci düşünemiyorum bile. Arkadaşlarım dışında kendimi iyi hissetmek veya rahatlamak için yaptığım hobiler de var tabii. Örneğin gitar çalmak ve ağırlık çalışmak gibi zamanı verimli ve motive edici bir şekilde geçirebileceğim aktivitelere sığındım. Bu süreçte spor yapmak benim için önemli bir nokta. Maalesef derslerim ve bu korona sürecinden dolayı 11 senelik basketbol hayatıma ara vermek zorunda kaldım. İlk başlarda hayatımda ciddi bir boşluk vardı ve motive olamıyordum. Onun yerine alternatif olarak ağırlık çalışmaya başladım. Basketboldaki gibi insanlarla iç içe olmasanız da bu boşluğu bir nebze dolduruyor ve yine hayatınıza bir disiplin getirmenizi sağlıyor. Bu süreçte insanın uğraşacak ve hayatında düzenli bir şekilde yapacağı hobiler ciddi anlamda önemli bir yer kaplıyor. Bundan dolayı size de kendinize zaman ayırmanızı ve uygun, zevk aldığınız aktiviteleri yapmanızı öneririm. Karantina başından bugüne kadar derslerim dışında yaptığım aktiviteleri ve hobileri anlattım. Bunun dışında söyleyeceğim tek şey, zor zamanlar geçirecek de olabildiğince eğlenmeye ve kendinize bir şeyler katmaya çalışın. Ne kadar iyi vakit geçirirseniz bu dönemi o kadar kolay ve hızlı atlatırsınız.

Barış Tural

Lise Öğrencisi

Bir Öğrenci Olarak Pandemi Dönemindeki Hayatım

Öncelikle merhaba; adım Barış Tural. Meslek Lisesi 9. sınıf öğrencisiyim. Sizlere pandemi süresince başımdan geçenleri ve çalışmalarımızdan biraz bahsetmek istiyorum. Virüsü ilk duyduğumda, kesin tarihi hatırlamasam da yıl başıydı; diğer ülkelerde virüsü gördüğümde kesin Türkiye'ye de gelir demiştim. Diğer ülkeler virüsle uğraşırken bizim korona ile adımızın anılmaması beni mutlu ediyordu. Yılbaşından günümüze kadar anlatmak istiyorum. Yılbaşını çok kalabalık geçirmiştik, evde yaklaşık 30 kişi vardı. Hem çok neşeli hem de biraz bunaltıcıydı. İnsanların konuştukları konuların çoğu koronaydı. Böyle bir şeyi daha önce hiç görmemiş olmak daha da korkutucu olabiliyordu. Okulda, biz öğrenciler, daha bunun ciddiyetini anlamamıştık. Herkes çok dikkatsiz, vurdumduymaz davranıyordu. Okullara ve bizlere yapılan uyarılar virüsün önüne geçemedi. 3 aylık süre, olanları sadece uzaktan izlemekle geçip durdu. Koronavirüs ülkemize gelmeden yaklaşık 1 ay kadar önce hepimiz karnelerimizi almıştık, aslında aldığımız bu karne bizim bu sene aldığımız son karneymiş. Tatil herkes için çok verimli geçerse de tatilini iyi değerlendirenler yeni sene için heyecanla beklerken tatilde de evde duranlar, ben de bu grubun içindeydim, evden kurtulup arkadaşlarla sohbet etmek ve biraz olsun can sıkıntımızı azaltmak için okulların açılmasını bekliyorduk.

Okullar açıldı ve yeni bir döneme giriş yaptık. Okullar açıldıktan yaklaşık 1 ay sonra yani 11 Mart günü ilk vaka Türkiyede görülmüştü. İlk vaka görüldüğünde ailem ve ben çok tedirgin olduk. Ne yapacağımızı şaşırmiştık; annem devamlı portakal suyu, vitamin aldirmaya çalışıyor, babam devamlı bize ellerinizi yıkayın, maske takın diye uyarılar yapıyordu. Okulda ise durum biraz daha farklıydı, her kafadan farklı bir ses çıkıyordu. Pandemi dönemini evde yatmak için kullanmaya çalışanlar bile vardı. Öğretmenlerimizin tedirginlikleri yüzlerinden okunuyordu. Bizim, yani ben ve arkadaşlarımı korona virüsünün halk üzerindeki etkilerine asıl uyanmamız rehber öğretmenimiz sayesinde oldu. Derse girdiğinde çoğumuz korona sayesinde evde keyifli bir şekilde yatacağımızı düşünürken o bize, bu korona yüzünden ekonomik kriz çıkabileceğini, annemizin babamızın işten çıkarılabileceğini ve en önemlisi sağlığımızın bozulabileceğini ve bazı sevdiklerimizi kaybedebileceğimizi söyledi. Bu sözlerden sonra artık kafamda bazı şeyler iyice şekillendi, işin ciddiyetini iyice kavramıştım. O gün okuldan çıktıktan sonra eve gittim.

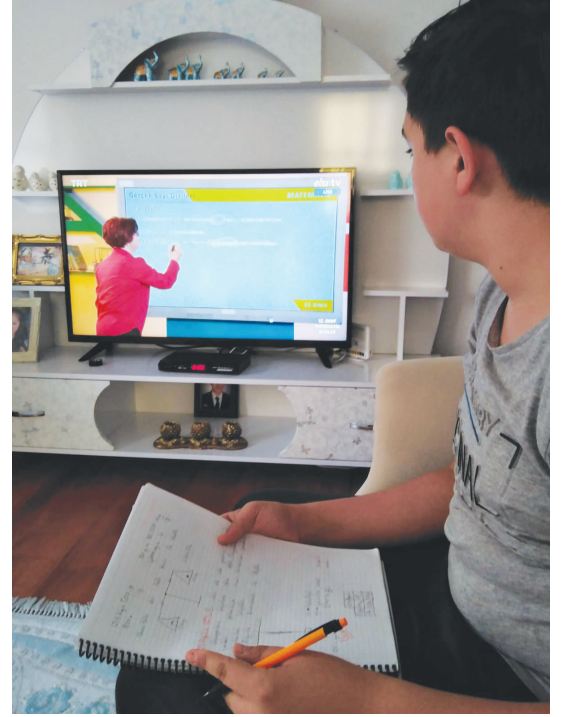
Evde sanki bir acil durum havası vardı. Her ayın on biri bizim evde alışveriş günüdür. O ayki alışveriş günümüzde sanki herkes marketi yağmaliyordu. Bizim aylık alışverişimiz 2 alışveriş arabasını doldururken o ay aldığımız unlar, makarnalar zaten 1 arabayı doldurdu.. O kadar abartılmıştı ki yoğunluktan market arabası bile bulamamıştık. Markete adım atabilmek için birkaç insanla çarpışmak gerekiyordu. Reyon görevlileri raflara ürün yetiştiremiyorlardı ve bence en çok onlara yazık oluyordu. Zar zor alışverişimizi yaptık ve ödeme kısmında 15 dakika kadar bekledikten sonra arabamıza binip eve gitmeye çalıştık. Annem her gördüğü dükkandan bir şey almaya çalışıyor, babam ise onu durdurmaya çalışıyordu. Onlar bir dükkandan bir şeyler almaya giderken ben telefonumu elimi aldığım da dedemin, arkadaşlarımın mesajlarını gördüm. Dedemi aradığımda bana okulların tatil edildiğini söyledi; çok telaşlandık. Benim annem de okulda çalışıyordu. Tıpkı öğretmenimizin dediği pandemi sürecine girmiştik. Hepimiz çok üzüldük. Evde herkeste bir korku vardı, hayatımızda daha önce böyle bir şey görmediğimiz için herkes çok telaşlıydı. İlk gün herkes neyin ne olduğunu anlamaya çalışsa da aynı zamanda herkes birbirini yatıştırmaya da çalışıyordu. Bence koronavirüs, insanın fiziksel sağlığından çok psikolojisini bozuyordu.

Vakalar 1, 3, 5, 10 diye hızla artıyordu. İnsanlar sadece doktorlarda gördükleri maske, eldiven ve koruyucuları kullanıyorlardı. Bazıları ise canını hiçe sayarak hiçbir koruyucu kullanmıyordu. Koronavirüsten dolayı okulların kapalı kalma süresi 30 Nisan'a kadar uzatılmıştı. Durum iyice ciddiyet kazanıyordu. İnsan-

lar maske takmaya yeni yeni adepte olmuşlardı. İşten çıkarmalar başlamıştı. İşten çıkarılanlara Pandemi Sosyal Destek adı altında 1.000 TL yardım yapılıyordu. Bu süreçte dükkanların çoğu kapatıldığından işsizlik oranları giderek arttı. Pandemi süresince ekonomimiz ne kadar ayakta kalmaya çalışsa da gün geçtikçe geriye doğru gittiğimiz hissediliyordu. Benim babam üniversitede çalışan bir memur. Onun da işleri maddi yönden olmasa da psikolojik yönden kötü etkilenmişti. Sabah saat 9'da işe gidip öğleden sonra 4'te eve geliyordu; öğlen yemekhanede yemek çıkmıyordu. İşe 1 gün gidip 1 gün gitmemek işlerine adapte olmalarını engellemişti. Bence en kötüsü öğrencilere olmuştu. Benim ve bütün arkadaşlarımla uyku düzenimiz kalmamıştı. Korona gerçekten bizi mahvetmişti, yemek alışkanlarımız bile değişti. Bu sırada korona yüzlerce kişiye bulaşmıştı. Evdeki olağanüstü hal durumu hiç bitmiyor, gün geçtikçe büyüyordu. Annem koronaya karşı bağışıklığımızı yükseltmek için garip şeyler deniyor, tadını beğenirse bize sunuyordu.

Günlerimiz hep bu şekilde geçiyordu. Bir gün yine geç yatıp akşam saatlerine kadar uyuduğumda mesleki gelişim dersi öğretmenim beni aramış ama ben duymamıştım. O hocamla derslerde güzel işler çıkarıyorduk. Doğruyu söylemek gerekirse mesleki gelişim dersi, benim sıkılmadan dinlediğim birkaç dersten biridir. Sonra hocamla görüştüğümde bana güzel bir ekip kurulduğunu söyledi. Beni bu ekibe davet edip beraber güzel bir proje yapacağımızı, bunun için internet üzerinden buluşacağımızı söyledi. Toplantının gününü ve saatini daha sonra belirteceğini söyledi. O güne kadar çok meraklandım ve buluşma günümüzü sabırsızlıkla bekledim. Bu arada koronavirüs salgınında tanı konulan kişi sayısı artık binleri geçmişti, vefat edenler de bir hayli fazlaydı. Sonunda sokağa çıkma yasakları geldi. Sokağa çıkma yasağının belli olduğu gece evdeki herkese bir görev düştü; birimiz markete, birimiz ekmek almaya derken nihayet saat 12 oldu ve sakinlik yavaş yavaş çöktü. İlk 2 gün annem devamlı önümüze yiyecek bir şeyler getirdi. Biraz ilginç ama sabahına su böreği, akşamına pizza yediğimi bilirim. Zaten 20 yaş altına sokağa çıkma yasağı da gelmişti. Bize yasak varken arkadaşlarımla binanın önünde oturup birinin geldiğini gördüğümüzde kalbimizin yerinden çıkacak şekilde çarpması ve korkmamız, koronanın insan psikolojisi üzerindeki etkisini belki size biraz açıklayabilir.

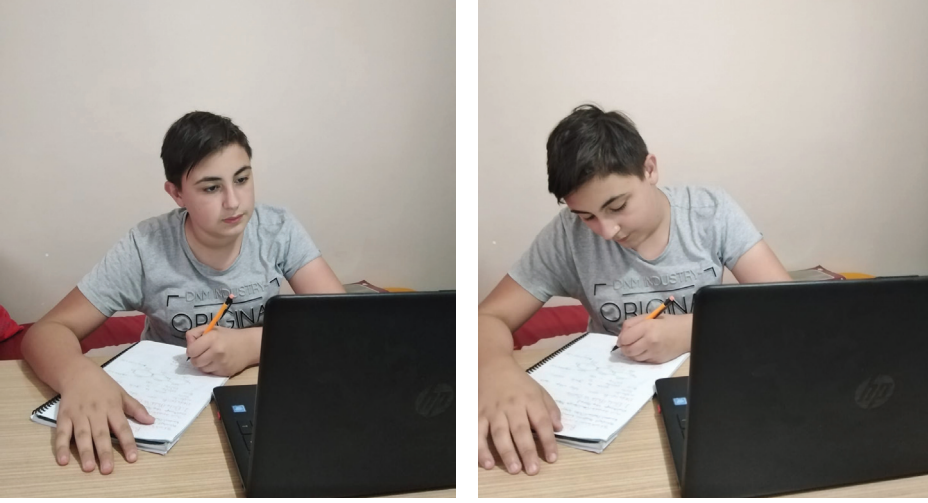
Ve benim merakla beklediğim tarih belli oldu, ilk toplantımızı yapacaktık...

İnternet üzerinden ekiple ilk toplantımızda hocamız bize “Burada hayal etmekte serbestsiniz, uçmaktan korkmayın.” dedi. Bizim yapmamız gereken şey EBA’yı veya EBA TV’yi daha iyi hale getirecek fikirler bulmaktı. İlk toplantımız çok verimli geçmişti; herkes fikirler söylemiş, herkesin fikirlerine gerçekten değer verilmişti. Toplantılarla günümüz artık çok daha verimli geçiyor, hayatımıza evde de olsa bir düzen geliyordu. Bir yandan virüs ülkeyi ele geçirmeye çalışıyor ama herkes evde bir şeylerle uğraşıyordu. Ancak herkes ilk günlerdeki gibi birbirine o kadar da anlayışlı değildi. Korona artık insanları çıldırtmıştı. Ben kendimi çok şanslı hissediyordum, en azından tek değildik. Bu süreç hayatını yalnız sürdüren insanlar için gerçek bir ölümdü. Artık o kadar sıkılmışım ki çok kalabalık yerleri, trafiği bile özlemiştim. Annem, babam ve kardeşimden başka insanlar görmek istiyordum. Bu sırada toplantılarımız devam ediyor, ekip ile iyice tanıştıkça aramızda bir samimiyet oluşuyordu.. Bu projede, beni, çok fazla bir şeye kafa yormak ve bir işi yaparken o işi bir yerlere taşımanın verdiği mutluluk motive ediyordu. 30 Nisan’da açılması planlanan okulun tarihi

uzatılmıştı. Artık okulların yeniden açılacağından kimsenin umudu yoktu. Koronadan dışarı çıkamıyor, arkadaşlarımla buluşamıyordum. Günler öncesinde korona biterse diye yaptığımız planlar suya düşüyordu. Koronavirüs bulaş sayıları iyice fırlamıştı. Bu arada Ramazan Ayı gelmişti. Her Ramazan'da oruçlar tutulup iftarlar hazırlanırdı. Annem iftarda akrabaları davet ederdi veya biz giderdik. Bu sene garip bir Ramazan geçirmiştik, bayrama kadar her şeyin düzeleceğini beklerken sokağa çıkma yasakları daha da fazlalaşmıştı. Her hafta sonu yasak vardı. Bu duruma önce kızarken sonradan alışmaya başlamıştık çünkü vakalar azalmaya başlamıştı. Bayramı da buruk geçirdik yine yasaklardan... Tek eğlencem, kafamı dağıtabildiğim tek yer proje buluşmalarımızdı.

Çalışmalar ilerledikçe profesyonel kişiler tarafından yazılım eğitimi aldık. Aldığımız eğitimler bizim gelişimimiz için çok önemliydi. Yazılımda temel bilgileri öğrendik ve emindim; bu bize çok şey katacaktı. Bizimle gerçekten çok ilgilendiklerini hissedebiliyordum. Her haftaki 1 günlük iznimi hiçbir zaman değerlendiremedim, ya çok fazla işlerim oldu ya da çok fazla uyum. Projelerimiz gün geçtikçe güzelleşti. EBA yı daha güzel bir hale getirmek için gruplara ayrılıp yeni şeylerle uğraştık, süper fikirler çıktı. Bu fikirlerden bazıları: EBA Radyo, EBA Yardım kurulması. EBA Yardım, benim de içinde bulunduğum grubun çalışmasıydı. EBA Yardım'daki amacımız insanların EBA sisteminde yaşadıkları sorunları yazıp hazır çözümler ile bunlara hemen çözüm bulabilmelerini sağlamaktı. EBA Yardım'ı tasarlarken hepimiz fikirlerimizi ve isteklerimizi söyleyip yaptığımız için güzel bir uygulama oluşturmaya çalıştık.

Çalışmamıza başlarken ben insanların ne tür sıkıntılar ile karşılaştığını merak ettim. Bir analiz yapmak için bir anket oluşturdum. Anketimizin ismi "Öğrenciler Olarak EBA Deneyimimiz" idi. Bu anket 500 kadar öğrenci tarafından yanıtlandı. Bu esnada koronavirüs burnumuzun dibine kadar geldi. Oturduğumuz mahallede bile onlarca vaka görüyorduk. Dükkanların 1 Haziran itibarıyla açılması tekrar eski halimize döndüğümüz şeklinde algılandı ve insanlar tedbirleri bıraktı. Daha önce sıkı önlemlerle, maske ve eldivenle gezen insanlar artık maskeleri çenelerine takmaya başladı. Tabii ki bir de fırsat düşkünleri vardı. Pandemiden önce 1 tane maskeyi 1 TL'ye satanlar, şimdi aynı maskeyi beş liraya satıyorlardı. Gıda ürünleri satanlar arasında da bu tip fırsatçılar vardı. 1 Haziran'dan sonra her şeyin yoluna girmesini beklerken vakalar, insanların dikkatsiz olması sonucunda tekrar artış gösterdi. Yaz ayı olan Haziran'a girmemizle birlikte düğünler, sünnetler başlamıştı. İnsanlar haklı olarak düğün ve sünnet yapmak istiyorlardı. Bu da artış hızını yükseltiyordu. Çok yakınımızda şöyle bir hikaye yaşandı: Babamın köylülerinden birinin cenazesinde koronali

biri taziyeye gitmiş. Farkında olmadan neredeyse tüm köy koronaya yakalandı. 1 kişi 45 kişinin hastalanmasına sebep oldu.

Bu sırada projemizde ise prototip oluşturup fikirlerimizi iyice gerçeğe dönüştürdük. Çalışmamızda birçok yanlışımız oldu ama başarılı olmak için bıkmadan, usanmadan tekrar etmemiz gerekti. Bazı zamanlarda birbirimizin anlayamadığı şeylerde birbirimize yardımcı olduk. Bu çalışmalar sırasında üniversite öğrencisinden 9. sınıf öğrencisine (yani ben içlerinde en küçüğüyüm) hep bir-birimizin sözünü dinledik. Yaptığımız projenin EBA'nın gelişimi için değil, kendi adıma benim gelişimim için daha önemli olduğunu düşünüyorum. Hayatımda ilk defa anket hazırlamayı, anket sonuçlandırmayı öğrendim. Yazılım konusunda az da olsa bilgi sahibi oldum. Yeni insanlar tanıdım ve takım halinde çalışmayı öğrendim.

Çalışmalarımızı sonlandırdıktan yaklaşık 2 ay sonra okul açılmıştı. Hem 10. sınıfa geçme heyecanı hem de yeni bir bölüm ve yeni insanlar tanıma heyecanım çok fazlaydı. Okullarla ilgili yeni bir açıklama gelmişti; artık dersleri online işleyecektik. Çok üzülmüştüm; hayalimde okulda, bölümümde olmak varken ben en güzel yıllarımı 24 saat bilgisayar başında geçiriyordum. İlk başlarda herşey güzel gitse de yavaş yavaş sorunlar çıkmaya başlamıştı. Kardeşim 4. sınıfta okuyor ve evimizde tek bilgisayar olduğu için sadece birimizin girmesi gerekiyordu. Telefonda da bağlantılıyordu fakat ekran küçük olduğu için anlamak pek mümkün olmuyordu. Ben elimden geldiğince, pek yararlı olmasa da, telefonda giriyordum çünkü hem ilkokulda olduğu hem de öğretmeniyle ve arkadaşlarıyla son senesi olduğu için kardeşime öncelik tanıyordum. Tek sorun bu değildi; 9.

sınıftaki arkadaşlarımdan çoğu bölümlerinden memnun olmadığı için başka okullara nakillerini aldırıyorlardı. Benim için en kötüsü de sohbet edeceğim bir tane arkadaşımın kalmamış olmasıydı. Devamlı evde kaldığım için üzerimde ister istemez bir gerginlik ve yalnızlık duygusu oluştu. Bence koronavirüsten en çok etkilenenler benim yaşımdaki kişiler oldu. Hayatımın en güzel yıllarını yalnız ve evde geçiriyordum. Herkes, evde olduğumuzda daha rahat olduğumuzu zannediyor ama kesinlikle öyle değil. Hiçbir yeni öğretmenimi tanımıyordum. Okullar açıldıktan yaklaşık 1 hafta sonra yeni bir açıklama geldi. Sadece meslek derslerimizi okulda işleyecektik. Açıklama geldikten sonra çok heyecanlandım. Bir an önce perşembe gününün gelmesini istedim. Perşembe günü okula gidip yeni arkadaşlarımla tanıştım. Yaklaşık 2 ay boyunca sadece perşembe günleri okula gittim. Sonra koronavirüsün tekrar yayılmasıyla okullar kapandı. Okullar kapanınca da artık sohbet edecek arkadaşlarım olmuştu. O 2 ay çok güzel geçmişti, perşembe günleri gelsin de meslek dersine gireyim diye günleri ipe çekmiştim. Çünkü istediğim ve sevdiğim bölüme gidiyordum, zaten beni motive eden de buydu. Okullar tekrar kapandıktan 1 hafta sonra biz ailece Covid geçirdik. Annem, babam ve kardeşim hafif atlatsa da en zor ben geçirdim. 14 gün sonra virüsün ciddiyetini gerçekten kavramıştım. Benim düşüncem, bu virüs bir kere geçiren, kendini ve çevresini korumaya daha dikkat eder.

Diğer taraftan online dersler devam ediyordu; normalden çok daha fazla ödevler veriliyor, resmen dışarıyla bağlantımız daha fazla kesiliyordu. 1 hafta boyunca evden çıkmadığım günler hatırlıyorum. Arkadaşlarımla görüştüğümde hepsinin şikayetleri benimki gibiydi. Ailem çok fazla evde sıkıldığını anladı ve beni spora yazdırmak istedi. Ben de hiç düşünmeden kabul ettim, artık günlerimin bir kısmını sporla geçiriyordum. Spor yaparken de kesinlikle Covid-19 tedbirlerini elden bırakmıyorum. Ben ailem sayesinde kendime bir uğraş buldum. Evde kalmaktan artık çok sıkılmıyorum, buna da alıştım. Koronavirüsün bana getirdiği en iyi şey hayal kurmayı ve kurduğum hayali gerçekleştirmeyi öğretmesi idi. Şu an çevremdeki arkadaşlarıma ve benimle aynı yaşta kişilerle tavsiyem kendilerine bir uğraş bulmaları, hayal kurmaları ve o hayali gerçekleştirmeye çalışmalarıdır.

Koronavirüs hayatımıza girdiğinde kimse ne olduğunu bilmiyordu; bence biz bununla yaşamayı da kendi başımıza öğrendik. Toplum olarak pek çok açıdan hazırlıksız yakalandık. Umarım bu süreci sıkıntısız atlatabiliriz. Öğretmenimin de söylediği gibi biz uçmaktan korkmadık ve başarılı bir iş çıkardık. Siz de uçmaktan korkmayın, hayalleriniz ve inançlarınız büyük olsun.

Beren Gökçe

İlkokul Öğrencisi

Dansımız Yarıda Kaldı

Ben Beren Gökçe. 7 yaşındayım, birinci sınıfa gidiyorum. Şarkı söylemeyi, arkadaşlarımla saklambaç oynamayı, körebe oynamayı çok severim. Bir de kuşum var: İsmi Bulut. Bulut'la oynamayı da çok seviyorum.

Koronavirüsü, hani okullar kapandı ya, ondan önce duydum. İnsanlara hastalık bulaştırıyormuş. İlk olarak haberlerde izledim. Normal bir hastalık sanmıştım önce ama normal değilmiş, bayağı ünlü bir virüs. Haberlerde sürekli çıkıyor. Elini yıkamazsan, maske takmazsan bulaşır. Sosyal mesafe bırakmazsan da bulaşır. Biraz uzaktan konuşmalıyız insanlarla. Bu kurallara uymazsan bulaşır. Bir de kolonya sürüp, içimizden 20'ye kadar sayıp elimizi 20 sn. yıkamalıyız. Koronavirüsün çocuklara bulaşma ihtimali var. O yüzden okula gitmek istemiyorum. Ama drama yapmak istiyorum.

Okulda drama dersi yapıyorduk, drama yapmayı özlüyorum. EBA TV'de drama yapamıyoruz. Arkadaşlarımı da özlüyorum. Drama dersinde futbol oynuyorduk, drama molası yapıyorduk, zil çalınca, ödül olarak top havuzunda oynuyorduk. Dans ediyorduk. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı gösterisi için çalışıyorduk ama koronavirüs çıkınca gösterimizi yapamadık. İptal oldu. Bahçede herkes toplanacaktı, bizi izleyecekti. Biliyor musun, okulumuzun bahçesinde

oturulacak koltuklar var. Herkes oralara oturup bizi izleyecekti. Anadolu Ateşi gibi bir dans edecektik, çok güzeldi; bir sürü yöre oyunu öğrendim. Ama okullar kapandı.

Okullar kapanınca... hayat normal devam etti aslında. Tatile girmiş gibi evdeydim ama tatile girmişiz gibi de değildi. Evde EBA TV izledim, Zoom'dan görüntülü derslere katıldım, öğretmenim ile ders yaptım. Günlük ödevler verdi öğretmenim, onları yaptım. Her gün ödev yaptım. Öğretmenim ödevlerimizi kontrol edemese de ödevlerimi yaptığıma inanıyordu, Zoomdan birlikte kontrol ediyorduk bir de. Kendi sınıfımızda ders yapmak çok eğlenceli. Okulda çok güzel derslerimiz var, sınıfımı seviyorum. Ama EBA televizyon derslerimdeki öğretmenlerim de çok tatlılar. En çok hayat bilgisi dersini seviyorum.

Uzaktan eğitim hiç sıkıcı değildi. Televizyondaki öğretmenlerim çok eğlenceliydi. Ben görüntülü derslere katılmayı da çok sevdim. Bana evde kalmak, öğretmenimi görüntülü aramak, arkadaşlarımla Zoom'dan görüntülü konuşmak bence çok güzel. Daha önce hiç Zoom kullanmamıştım, korona çıkana kadar. Korona çıkınca okullar kapandığı için Zoom'a başladık. Zoom'dan matematik, Türkçe, beden gibi bütün derslerimi ve bütün ödevlerimi yapabildim. Annemle beraber çalıştım.

Evde ders çalışmak, böyle sanki tatilde ders çalışıyorum gibiydi. Kendimi çalışkan hissediyorum. Çünkü, hem tatildeyim hem de tatilde bile ders çalışıyorum. Erken kalktım her sabah. EBA TV'yi dinledim ve öğretmenim ile görüntülü görüştüm. Kuşum Bulut ile oynadım. Ödevler yaptım. Öğretmenimin verdiği ödevleri yaptık. Evi toplamak gibi ödevlerimiz de vardı. Önce yoruldu; sırtım, her yerim ağrıdı gibi hissettim. Anneme yardım için kek yaptım, babama yardım için eşyalarını topladım ve dağıtıp dağıtıp tekrar toplamış olabilirim.

Evdeyken çok kitap okudum. Mesela Bir Filim Olsaydı, Dünya Turuna Bir Bilet, Nasrettin Hoca... Uuuu bir sürü okudum, hangisini sayayım? En çok Dünya Turuna Bir Bilet'i seviyorum.

Okula gitmeyi çok özledim, öğretmenimi özledim ama koronadan korkuyorum biraz. O yüzden okula gitmek istemiyorum. Çünkü çocuklardan hemen virüs geçebiliyor. Bu virüs biraz gıcık ama yapacak bir şey yok. Hiç kimse evinden çıkmazsa, aşı çıkarsa, hepimiz iyileşiriz; kimseye bir şey olmaz. Hepimiz aşı oluruz. Arkadaşlarımı çok özledim. Bütün arkadaşlarımı: Mete Alp, Nil... aslında tüm sınıfımı çok özledim. Birlikte yemek yemeyi, oyun oynamayı, teneffüse çıkmayı, drama yapmayı, konuşmayı çok özledim.

Pamuktan bulutlar istiyorum.
Uçurtmam uzansın onlara.
Sıcak hava mis koksun çiçekler.
Dışarıyı özleyorum.
Tekrar güzelleşecek dünya.

Beren Gökçe

Nihan Pınar Çamur
Üniversite Öğrencisi

DEVAM

Alarımın kuru ve soğuk sesi, kafam sanki olduğunun üç katı ağır, yatağın dışı soğuk, yorganın içi sıcak... Kalkıp üstüme üniformamı geçiriyorum. Annem elim bir şeyler veriyor ve bir yandan onları yerken bir yandan da kendimi arabaya atıp yola koyuluyorum. Okula varınca dersin kitaplarını ve ödevlerini masanın üstüne hazırlayıp, sıraya oturup öğretmenin gelmesini beklerken uyumamaya çalışıyorum.

Anasınıfı, birinci sınıf, ikinci sınıf, üçüncü sınıf, dördüncü sınıf, beşinci sınıf... Anladınız siz. Tam on iki yıl boyunca aynı okulda okudum, her sabah 7.30'da kalktım, hazırlandım, kahvaltı yaptım, 8.30'da derse girdim. 15.45'te okuldan eve döndüm, özgürlüğün tadını çıkardım, sonra yine ödev yaptım. Yedinci sınıftan on birinci sınıfa kadar cumartesileri bile okula gittim. Sonra bir anda: Puf... Okula gittiğim son günün son gün olduğunu bile bilmeden, yıllarca beklediğimiz mezuniyet ve balo olmadan ve en kötüsü de endişe ve korku ile her şey değişti.

Pandemi başladığı zaman on ikinci sınıftaydım. Biri akademik biri idari olmak üzere iki müdür yardımcımız vardı. On üç Mart Cuma günü sınıf sınıf dolaşıp dolaplarımızı boşaltmamızı ve her ne olursa olsun konsantrasyonumuzu bozmadan ders çalışmaya devam etmemizi istediler. E-posta adreslerimizi ve telefon

numaralarımızı topladılar. Kendi şahsi telefon numaralarını da bizlere verdiler. Okullar iki haftalığına kapanmıştı ama biz daha da uzayacağını tahmin ediyorduk. Bize pazartesi den başlayan bir çalışma programı dağıtılmıştı, karantinanın ilk hafta sonu gerçekten de tatilde gibiydim. Pazartesi geldi çattı ama o günü diğer günlerden ayıran yalnızca telefonumda saatin altında yazan tarihin değişmiş olmasıydı. Programa uyup uymadığımı denetleyecek kim vardı?

Saat on sularında telefonum çaldı. Ürperdim, şaşırđım, kaşlarım havaya kalktı. Arayan sınıf öğretmenimdi. Öğretmenler öğrencileri kendi aralarında bölüşmüş, sırayla arıyorlardı. Günlük çözdüğüm soru sayısını sordu, hangi derslere daha çok çalıştığımı, beni nelerin zorladığını, onlardan bir şey isteyip istemediğimi... Sorumun cevabını almıştım; okulum hala oralarda bir yerlerde beni gözlüyor, yarışın içinde kalmamı sağlıyordu.

Akademik müdür yardımcımız her hafta ders ve çalışma programı yolladı. Program sabah 9.00'da başlıyor akşam 22.30'da bitiyordu. Yemek, dinlenme ve spor saatlerimiz bile yazıyordu. Haftada beş gün beşer saat "zoom" uygulaması üstünden ders işleniyordu, teneffüsleri çıkardığımızda net yedi saat ders çalışmamız bekleniyordu. Dört-beş günde bir farklı hocalar tarafından aranıyor, denetleniyorduk.

Okul tarafından "whatsapp grupları" oluşturulmuştu, her sınıfın her öğretmen ile grubu açıldı. On ikinci sınıf olarak daha yoğun bir eğitimden geçtiğimizden üç farklı fizik, üç farklı kimya, iki farklı Türkçe öğretmenimiz vb. vardı. Kısacası toplam yirmi farklı grubun içinde bulmuştuk kendimizi. Çözemediğimiz soruları 12.00-16.00 arası öğretmenlere yollayabiliyorduk. Başta takip etmesi çok

güçtü, her öğretmen farklı bir şekilde bize yardım etmeye çalışıyordu. Elimden telefonun hiç düşmediği günler oluyordu.

Derslerde yoklama alınıp idari müdür yardımcımıza yollanıyordu. İdari bir yaptırımı elbette ki yoktu ancak üst üste derslere katılmadığınızda bir anda müdür yardımcınız telefonla arayıp hesap sorunca caydırıcılığı bir hayli fazla oluyordu. Haftada bir sadece müdür yardımcıları ve PDR öğretmenimiz ile toplantı düzenleniyordu. İlk hafta bize diğer öğretmenleri sormuşlardı. Başta çok garip geldi, sonrasında derste yazısı okunmayan öğretmenleri listelemeye biz de alıştık.

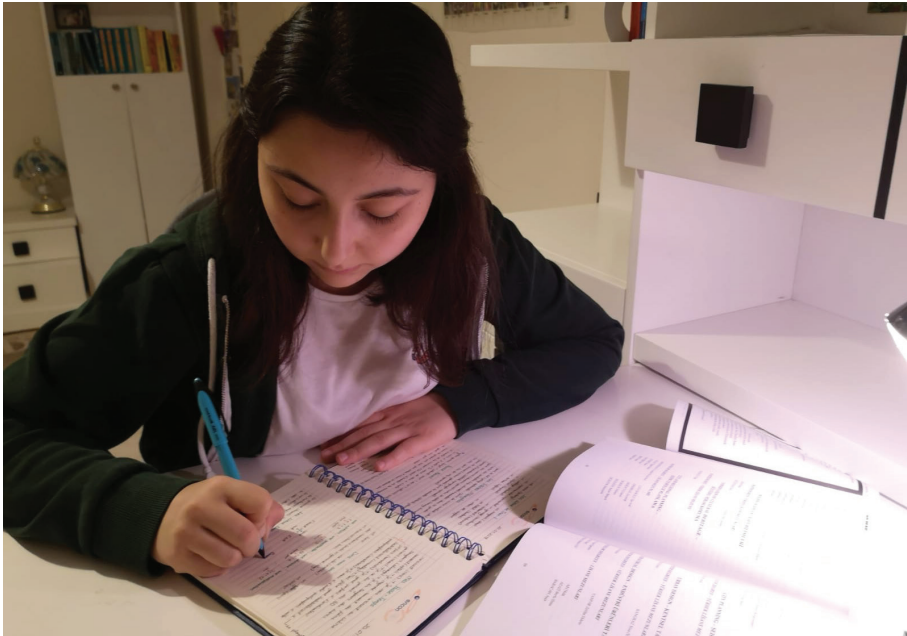
Lise dizilerindeki gibi olmasa da biz de sınıfta ufak çekişmeler yaşıyorduk haliyle. Ancak karantinede fark ettik ki bizim için en iyi olan, bu zorlu dönemi el ele atlatmaktı. Kimseyi arkada bırakmadan, düşeni tutup kaldırarak... Yüz yüze çok da samimi olmadığım arkadaşlarımla bile görüşmek; okulun mavi, çamaşır suyu kokan sıralarını; sohbetlerle zenginleşen uzun yemekhane kuyruklarını; sınıfın önündeki ağaçların rüzgârla bir o yana bir bu yana sallanmasını; koridorlarda öğretmenlerle yapılan ufak muhabbetleri anımsamama ve motive olmama yetiyordu. Arkadaşlığın önemi her zamankinden fazlaydı. Evet, belki saatlerce oturup üniversite hayallerimiz hakkında konuşamıyorduk ama yalnız olmadığımızı hatırlatan birkaç kısa mesaj almak günümüzün güzel geçmesini sağlıyor ve karantinanın boğucu etkisini biraz olsun azaltıyordu. Pandemi arkadaşlık ilişkilerinin önemini artırmıştı.

Zaman geçtikçe korona ile yaşamaya alışmaya başladık, iyi yönlerini görebiliyorduk: İstanbul'da yaşayan ablam yanımıza gelmişti; dışarıda ders çalışmaktan daha tatlı olan "latteler" yoktu artık; en önemlisi de derse pijama ile katılabiliyorduk. Başlarda belirsizlikten kaynaklı bir korkumuz vardı koronadan. Her akşam saat 19.00'da toplanıp Sağlık Bakanı'nın açıklamasını dinliyorduk. Akrep yelkovanı kovaladıkça bundan da canımız sıkıldı ve o popüler yarışmayı izlemeye başladık. İki hafta sonra ailede günlük vaka sayısını takip eden sadece ablam ve anneannem kalmıştı. Biz şanslıydık ki annemin de babamın da her sabah kalkıp iş yerine gitme zorunluluğu yoktu. Haftada bir market alışverişine gidiliyordu, o kadar.

Üniversite sınavına hazırlanırken pandemi, kaos tabağında dondurmanın üstündeki vişne gibiydi benim için. Okul, günümüzün ve dikkatimizin çoğunu üstüne toplamayı başarmıştı. Günün büyük kısmında sürekli bilgisayarın başında, dersten derse giriyorduk. Okulda telefonlarımız toplanırdı ve akıllı tahta kullanarak ders işleyen öğretmen sayısı azınlıktaydı. Eylül'den bu yana teknolojik aletlerden bir hayli uzaklaşmışken bir anda her anlamda onlara bağımlı

olduk. Dersler bilgisayardan işleniyor, derse giriş için kodlar telefonda yollanıyordu. Gıda ve temizlik alışverişinin büyük çoğunluğunu internet üzerinden yapmaya başlamıştık. Her günü evde geçirmeye başlayınca bir ihtiyaç daha baş göstermişti: eşofman. Yaşamımızdaki eşyaların önem derecesi bir hafta kadar kısa bir sürede baş aşağı olmuştu. Artık okul pantolonumun ütüsü bozulmasın diye dikkat göstermek zorunda değildim ancak ellerimi yıkarken içimden şarkı söylüyordum ki yirmi saniye yıkadığımdan emin olayım.

Haziran ayına girdiğimizde koronaya bir hayli alışmış durumdaydık. Açık havada akrabalar ve dostlar ile buluşmuş, yıkamaktan kuruyan ellerimin üstüne kolonya dökünce yandığını idrak etmiş ve üniversite sınavı için son tekrarları yapmaya başlamıştım. Sınav günü kapıyı çaldığında "normalleşme" çalışmalarını filizleniyordu. Sınavda herkes birbirine karşı çekingen, tutuk ve saygılıydı. Maske takmamız ve ıslak mendil dağıtılması haricinde her şey geçen senelerdeki gibiydi. Yanımda oturan kişilerin üstlerinin başlarının temizliğinden korona taşımadıklarına inandırmaya çalıştım kendimi. Sınav bitince önceden kararlaştırdığımız üzere arabaya gittim. Annem ve ablam beni arabada bekleyeceklerdi. Ancak beklemediğim bir manzara ile karşılaştım. Dört saat boyunca arabanın içinde oturduklarından benden daha çok yorulmuş ve bunalmış bir durumdaydılar. Sonrasında sınav nedeni ile yapılan sokağa çıkma yasağını fırsat bilip büyük bir süpermarkete gidip gezmiştik. Güzel bir gündü.

2020'nin Şubat ayında biri bana "öyle günler gelecek ki süpermarkete gitmek için evden çıkmak seni gerçekten çok mutlu edecek" dese asla inanmaz, üstüne de şen kahkahalarımı odada yankılandırırdım. Ancak gerçeklikten uzak bir bakış açısıyla bir yıla biteceğini düşündüğüm pandemi, 2021 yılının Şubat ayında hâlen hayatımda çoğu şeyi kısıtlamaya devam ediyor.

Şu an ODTÜ Gıda Mühendisliği birinci sınıf öğrencisiyim. Dersler ve ödevler büyük bir özenle hazırlanıp bizlerin, öğrencilerin kullanımına sunuluyor. Zamanımın ve enerjimin çoğunu sürüden geri kalmayıp konuları ve sınavları takip etmek için harcıyorum. Ancak tahmin edebileceğinizden daha sık karşılaşılan sorunlara durmaksızın e-posta gönderip peşinden koşarak çözüm bulmak da insanı yoruyor.

Yükseköğretime alışmadan, çevrimiçi şekline alışmam gerekti. Bu süreçte öğretmenlerden ve de özellikle asistanlardan çok yardım istedim. Hepsisi büyük bir özveri ile yaklaştılar. Örneğin, matematik dersinde üniversite sınavından çıkarılan konulara pek hâkim değildim ancak Math119 dersi asistanımız sabırla her soruma cevap verdi. Alışmaya başladığımız "yeni" hayat şekline çevremizden destek alarak bu şekilde devam ettik.

Destek alınan bir başka yer de aynı gemide olduğumuz kişilerdi tabii ki; bilim kurgu ve fantezi, Radyo ODTÜ ve Ultimate Frizbi isimli öğrenci topluluklarına girdim. Bu sayede içinde bulunduğumuz zorlu koşullara karşın yeni arkadaşlar edindim. Fakat yine de o harikulade kampüste elimi kolumu sallayarak geze-medim, mimarlık amfisinde bir derse giremedim ve yemekhanede havuç borana yiyemedim. Sabırla bütün bunları yapabileceğim zamanı bekliyorum.

Pandemi sabrımızı sınadı. Ölçülen başka bir değer de irademizdi. Hayal edin ki sınıfta oturmuş ders dinliyorsunuz. Tepenizde öğretmen, hararetli bir şekilde konuyu anlatıyor. Çevrenizdeki herkes sizinle aynı şeyi yapıyor. Sadece eğitim için tasarlanmış bir mekânda bile derse odaklanmak her zaman o kadar kolay olmazken bir de evde, yatak odanızda bunu yapmak gerçek bir psikolojik savaş. Telefonunuz bir karış uzakta ve içinde birbirinden komik videolar var; yatak bir adım uzağınızda, yumuşacık yastığınız ile sizi bekliyor; tualete yâ da su içmeye istediğiniz zaman kalkıp gidebilirsiniz. Ben şanslıydım ki on iki yıldır belirli bir disiplinden geçmiş ve ders çalışma kültürünü edinmiştim. Ayrıca önümde üniversite sınavı gibi sarsıcı bir gerçek vardı. Ancak ilkokulda böyle bir durum başıma gelse annemi çok zorlayacağıma adım gibi eminim.

Aile bağlarının da her zamankinden daha sağlam olma vakti gelmişti. Canım ailem, üniversite sınavı hazırlığı boyunca bana yardım etmek için ellerinden

geleni yaptılar. Ablam beni her üzgün gördüğünde benim sevdiğim kurabiyeyi pişirmekten asla bıkmadı; annem beni eğlendirmek için evin içinde saklambaç oynamaktan asla geri durmadı, babam ise ders notlarını çıktı alabilmem için ofisindeki yazıcıyı söküp eve getirmekten erinmedi. Gelin görün ki her lastik belli bir yere kadar esneyebiliyor. 28 Haziran Pazar günü öğleden sonra sınavın ikinci oturumundan çıktım ve eve geldik. Bir saat sonra herkes herkese bağır-maya başlamıştı. Bu katarsis durumundan ancak akşam saatlerinde sıyrıldık ve yataklarımıza girerken iyi geceler öpücükleri yeniden havada uçuşmaya başlamıştı. Karantinede duygusal iniş çıkışlar yaşasak da yine de biz bizydik. Biz bir aileydik. Pandemi aile bağlarını güçlendirmişti.

Ben koronadan önce de çoğu kimseye göre aşırı titiz bir bireydim. Pandemi döneminin başında bu iş tabii ki arşa çıktı. Korkuyordum, endişeleniyordum. Bu konuda tecrübesiz ve bilgisizdim çünkü. Sonraları tüm dünya ile birlikte ben de ne olduğunu öğrenmeye, yavaş yavaş durumu idrak edip kabullenmeye başlamış-tım. El nasıl yıkanmalıydı? Virüs neydi ve virüsten nasıl korunulurdu? Kıyafetleri-mizi kaç derecede yıkamak gerekirdi? Kolonya içmek işe yarar mıydı? Pandemi hayatın yeni bir yüzünü görmemizi sağlamış, hepimizi bu alanda eğitmişti.

Pandemi başlangıcında bir biyoloji öğretmenimiz fikirlerini şöyle açıklamıştı: “Çocuklar biz insanız. İnsanlar hayvandır. Hayvanlar hayatta kalma içgüdü-sü ile çevreye adapte olurlar. Hiç merak etmeyin, siz de bu duruma ayak uydurur, karantinaya, uzaktan eğitime ve bu korku ile yaşamaya hemen alışsınız.” İlk duyduğumda biraz uçarı hatta komik bulduğumu itiraf etmeliyim. Ne kadar doğru olduğunu ise birkaç hafta içinde yaşayarak öğrendim. “Yeni normal” diye bir terim türedi. Artık karşı tarafa iki adım mesafede durmamak kınanıyor; derse giriyorum deyip bilgisayarın başına oturmak gayet doğal karşılanıyordu. Pandemi bize ne kadar kısa sürede değişebileceğimizi gösterdi.

Söylediklerimi toparlamak gerekirse, nasıl başladığını dün gibi hatırladığım bu süreç, yaşamın her alanını derinden etkiledi. Uzaktan eğitim ile öğretmenler ve öğrenciler birçok ilki beraber deneyimlediler. Hayatımızdaki bazı şeylerin önem sırası değişti ve bu değişime ayak uydurmak zorunda kaldık. Sağlık, hijyen ve insan ilişkileri her zamankinden mühim duruma geldi. Bu süreç ne zaman sona erecek kimse bilmiyor ancak bildiğimiz bir şey var; davetsiz gelen korona hayatımızda ve hayat öyle yâ da böyle devam ediyor.

Yusuf Gül
İlkokul Öğrencisi

Nasıl Olacak?

Merhaba, ben Yusuf Gül. 8 yaşındayım. Üç kardeşiz, bir ablam bir de küçük kardeşim var. Tokatlıyım. Yeşilyurt ilçesinde evimiz. Okulum evimize çok yakın. Ben parkta arkadaşlarımla saklambaç ve körebe oynamayı çok severim. Bir de bisiklet ve akülü araba sürmeyi çok severim. Bisikletimin artık destek tekerleri de yok, iki tekere biniyorum. Ata binmeyi çok severim, en sevdiğim hayvan attır.

Ben birinci sınıfa gidiyordum, koronavirüs birden okulumuza geldi. Koronavirüs varken okulda ne olduğunu bilmiyorum ama yokken bizim okulumuz çok güzeldi. Yarışmalar yapıyorduk, oyun oynuyorduk hep. Okulumuzda oyuncak askerlerimiz var. Bir de manav var bizim sınıfta. İbrahim Öğretmenim manav yaptı bize, matematik yapıyoruz manavda. Biz sınıfımızdaki manavla daha yeni oynuyorduk. Koronavirüs çıktı birden. Önceden manavdaki meyvelerle, yani meyvelerin yerine renkli toplarımız vardı, toplarla oyun oynuyorduk. Video oyunu oynuyorduk, videolarla dersler yapıyorduk. Saat okuma ve yapma yarışmaları yapıyorduk. Ben çok güzel bir saat yapmıştım. Ablam da üçüncü sınıfta, onlar da saat yarışması yapmışlardı. Ablamın saati benimkinden daha güzel. Uçak yarışması, pancar yarışması da yapıyorduk. Pancar oyuncağını biliyor

musunuz? Pancarı kesiyorsun, kesiyorsun ve kabukları soyup oyuyorsun. Benimkini dedem yaptı. Onlar da pancar yarışı yaparlarmış çocukken tabii. Bazı kişiler pancardan tır yaptı, mikrofon yaptı. Ama iki gün sonra yumuşacık oluyor pancar, ben bir keresinde kendim de yapmıştım. Sonrasında baktığımda tekerlerim hep yumuşacık oldu. Pancar iki günde yumuşar. Bir de okulumuz dış temizliğimize çok önem verir. Dış fırçası ve dış macunu veriyorlar bize okulda. Aşı vuruyorlar bize. Aşı iğneleri hastanedeki iğnelere göre daha küçüktü.

Koronavirüs geldi, hemen okulumuzu tatil ettiler. Evde anneler hep koronavirüsü konuşmaya başladılar. Koronavirüs zararlı bir şey. Bir de adını hep televizyon izlerken duydum. Herkes ondan bahsediyor ki zaten. Koronavirüs, koronavirüs... Koronavirüs bir mikrop, bir virüs olduğu için vücudumuzu hasta eden pis bir şey. Kötü bir şey koronavirüs, bulaşıcı. Bir mikroptur. Sağlıksızdır, vücudumuzu hasta eder. Virüs olduğu için hasta eder, pis olduğu için bulaşıcı. Bulaşıcı olduğu için, yani birinde olunca, insanlara yaklaşıncaya ona geliyor ve hasta ediyor. Hiçbir yere değmeden, bir tek evimizde kalarak korunabiliriz. Bir de parktan ve çarşıdan gelince ihtiyaçlarımızı aldıktan sonra elimizi yirmi saniye sabunla yıkamalıyız, köpürtmeliyiz. Daha evden çıkmadan maske takmalıyız. Koronavirüs ağızımıza burnumuza girmesin diye. Maske içindeki beyazlıklar bizi korur.

Koronavirüs varken okulda ne olduğunu bilmiyorum. Çünkü hep evde kaldık. Ama öğretmenim sayesinde arkadaşlarımı görebiliyorum. Hepimiz annelerimizin telefonuna Zoom yükledik. Öğretmenim zoom şifremini atıyor, ona tıklıyoruz ve derse giriyoruz. Zoom'daki derslerimiz çok iyiydi. Öğretmenim her gün temiz bir tahta açıyor. Orada derslerimizi işliyoruz, toplama-çıkarma işlemleri yapıyoruz, problem çözüyoruz. Sonradan da dersimiz bitince tahtayı istediğimiz gibi karalıyoruz. Öğretmenimiz, okullar kapandığından beri arabası ile gelip bize kitaplarımızı ve ödevlerimizi dağıtıyor. Arabasıyla bizim eve kadar getirdi. Okulda kitap yapma makinesi var ya, oradan fotokopi yapmış ve her şeyi hazırlayıp getirdi. Sadece bana değil, köydeki arkadaşlarıma da Yeşilyurt'taki arkadaşlarıma da götürüyor. Annemden yardım alarak ben de hep ödevlerimi yaptım. Ödevlerimi öğretmenim kontrol ediyor. O yüzden ödevler bitince annemin telefonunu alıyorum, whatsapp'a girip sınıf grubumuzu açıyorum; fotoğraf çekiyorum, göndere basıyorum. Ödevlerimin fotoğraflarını çekip yeşil yerlere basınca ödevlerim öğretmenime gidiyor. Ama ödev gönderme işinde çok önemli bir şey internet. Annemin telefonunda interneti dikkatli kullanıyorum. Öğretmenim, Ramazan Bayramı'nda bana bayram harçlığı ve okul bitince de bayraklı bir rozet verdi.

Okulu çok özledim. Zoom'da arkadaşlarımı görebiliyorum, öğretmenimi görebiliyorum. Arkadaşlarımı görmek önemli, arkadaş olmadığında dersin hiç tadı olmuyor. Televizyon hiç iyi değil, Zoom daha güzel. Televizyonda yalnız öğretmen oluyor ya, yalnız yapınca yani sadece öğretmen ve ben olunca hiç tadı çıkmıyor. Bir de öğretmenimi Zoom'da görünce insanın özlemi bitiyor. Okullar kapanınca ilkin bir daha birbirimizi göremezsek, okul açılınca birbirimizi tanımayız, bilmeyiz diye korkmuştum. Ama Zoom'da birbirimizi hep görüyoruz. Unutmadık birbirimizi.

Bu koronavirüs mikrobu başladığında ben birinci sınıftaydım, şimdi ikiye geçtim. Bu sene derslerimizi gene evde yapıyoruz. Öğlenleri 2.sınıf derslerini televizyondan da izliyorum. Ben izlerken annem fotoğrafımı çekip öğretmenime atıyor. Televizyondaki dersler de iyi ama İngilizce dersi var, bir tek o biraz zor, hep İngilizce konuşuyorlar. Bir de matematikte, öğretmen, kâğıttan yapılmış bir mavi kamyonun içerisinden sorular çekiyor, onları çözüyorlar. O ders de eğlenceli geçiyor. EBA TV'yi bilgi verdiği için seviyorum. Hepimiz oradan bir şey öğreniyoruz. Ama bence Zoom daha iyi. EBA TV'de izliyoruz sadece. Zoom'daysa ders işliyoruz İbrahim Öğretmenimle. Köydeki bazı arkadaşlarımla Zoom'dan görüşüyorum, öğretmenimle de Zoom'dan görüşüyorum. Öğret-

menim hâlâ arabayla geliyor, kitaplar getiriyor bize. Artık daha hızlı okumaya başladım. Kitaplarla aram iyi. En sevdiğim kitap Fare ve Köstebek. Arkadaş olan bir fare ile köstebeğin hikayesi anlatılıyor. Tavsiye ederim herkese...

İyi ki okullar kapalı. Şimdi bir de okullar açılacak diyorlar, nasıl olacak bilmiyorum. Televizyonda haberlerde görüyorum, her gün 2-3 kişi koronavirüsten ölüyor. Şimdi 15 tatil de bitiyor... Okullar açılacakmış, nasıl olacak? Bir yandan da okul açılsın, iyi olur, diyorum. Evde zaman geçmiyor. Evde boş boş duruyoruz, okulda hiç boş durmazdık. Artık koronavirusün ölmesini istiyorum. Başka virüsler de doğmaya başlamış, bence onlar artık bir yere adım atmasınlar. Ben bütün virüslerin ölmesini istiyorum.

